

Hund i viltloven – bruk av hund til jakt og ettersøk

Norsk Kennel Klub (NKK) og Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) ønsker med dette innspillet i forbindelse med ny viltlov å knytte noen konkrete kommentarer til bruk av hund til jakt og ettersøk.

NKK er hundeeiernes organisasjon, og består av 12 regioner, 267 medlemsklubber og forbund med over 118 000 medlemskap. NKK arbeider blant annet for å sikre rettighetene til alle hunder og hundeeiere i landet. NJFF er landets eneste landsdekkende organisasjon for jegere og sportsfiskere og et av de viktigste miljøene for formidling av kunnskap om jakt og fiske i Norge. Forbundet har over 122 000 medlemmer, fordelt på 550 lokalforeninger og 19 regionlag.

Jakthunden – en viktig ressurs

Jakthunden er en viktig del av livet til mange, den er et familiemedlem og den fyller en viktig forebyggende funksjon i folkehelsesammenheng. Som familiemedlem bidrar jakthunden til at folk kommer seg ut og i aktivitet, noe som har stor betydning både for fysisk og psykisk helse. Dette er hensyn som også ligger til grunn i hundeloven. Videre fyller jakthunden en rekke viktige samfunnsnyttige funksjoner. Jakthunden er en viktig del av mange jaktformer og den bidrar til god og human jaktutøvelse. Jakthunden er sentral i når det oppstår skadefellinger og i ettersøk av skadet og sykt vilt. Ved å bruke hund blir rett vilt funnet hurtig og lidelsen for skadet blir kortere. Videre benyttes jakthunden ved taksering av flere viltarter. Takseringen bidrar til et godt kunnskapsgrunnlag for en bærekraftig viltforvaltning. Jakthunder har også vist seg svært viktig for å ta ut mink fra øyer langs kysten for å unngå predasjon på sjøfuglbestander. Flere av sjøfuglene har hatt en drastisk tilbakegang, noe som har medført at flere arter er inne på rødlista, og en egen handlingsplan for sjøfugl er under utarbeidelse.

Jakthunden er og en viktig del av den norske jakttradisjonen, og var tidlig en viktig del av mange jaktformer. De mange jakthundrasene våre understreker nettopp dette mangfoldet, og vi har flere særnorske jakthundraser; dunker, hygenhund, haldenstøver, norsk elghund sort og norsk elghund grå. Disse rasene har gjennom årtier blitt avlet frem for å ivareta den jakt- og kulturarv som jakt med løshunder har i Norge. Disse rasene vil kunne forsvinne dersom det ikke finnes plass til bruken de er avlet for i mer enn 100 år. For mange jegere er hunden en viktig del av jakten. Jakt og trening av jakthunden er viktig for å få en velfungerende jakthund, og det ligger mye arbeid mht. dressur og annen jakthundtrening. En godt trent hund skaper ofte jaktsituasjoner der jegeren får bedre tid i skuddsituasjonen, noe som bidrar til at det blir enklere for jegeren å ta gode valg i.

Jakt med løs hund

Det er en del av hundens naturlige adferd å løpe løs. Dette ble vektlagt i arbeidet med revisjon av hundeloven, hvor det fremkom i høringsnotatet at det er "... en del av hundens naturlige adferd å kunne springe fritt på et større område. Det er derfor viktig ut fra hensynet til et godt hundehold at mulighet for slik adferd ikke er begrenset i større utstrekning enn det som er nødvendig".¹ For

---

¹ [Høringsnotat - Endringer i hundeloven, punkt 3.1.1.5](#)

jakthunden er det også viktig å kunne bruke de egenskapene som er nedarvet gjennom mange generasjoner.

For å ivareta hensynet til viltet i yngletiden har hundeloven regler om generell båndtvang i perioden fra og med 1. april til og med 20. august. Videre gir loven muligheter for å utvide båndtvangen av flere hensyn, herunder hensynet til beitende bufe og tamrein, og ekstraordinær båndtvang når hensynet til viltet tilsier det vinterstid. Innenfor disse rammene er det viktig for hundens velferd å ha mulighet til å bevege seg fritt.

De jakthundene som arbeider løse under jakta, vil operere i ulike avstander fra sine eiere/førere. Mange jaktformer med hund er av en slik art at det er ønskelig eller nødvendig at hunden jobber i god avstand fra fører utenfor synsvidde. Dette innebærer ikke at hundene er å betrakte som ute av kontroll, og en godt dressert jakthund vil kunne la seg kalle inn selv om den ikke er innenfor synsvidde. Dette er egenskaper som er bevisst avlet frem over lang tid for å få frem hunder tilpasset ulike typer jakt. En hund som er utenfor synsvidde, og noen ganger også hørevidde, regnes likevel som "forsvarlig fulgt" når den jakter sammen med fører/jeger. Dette har ligget til grunn i jaktlovgivningen siden 1899. Høyesterett tolket innholdet i begrepet i Rt. 1954 s. 268 som gjaldt jaktloven av 1951 § 56 første ledd.

Hunder som opererer på større avstander fra fører er i dag ofte utstyrt med peilebånd og vil kunne følges av fører også om den er utenfor synsvidde. Peilebåndet gir blant annet informasjon om hvor hunden er og hva den gjør, noe som gir en trygghet for fører og en kontroll med hunden. Det finnes også peilebånd som gir mulighet for å høre og se hva hunden gjør, samt kommuniser med hunden ved å sende ut vibrasjon eller lyd til bandet fra en enhet som fører har. Selv om en bruker peilebånd og har mange måter å følge opp hunden på, vil det være viktig at hunden også selvstendig søker kontakt med fører. Hunder er flokkdyr med et iboende instinkt om å søke støtte i flokken sin, slik at hunden under søk og viltkontakt naturlig vil søke til fører for å få støtte og gi informasjon tilbake. Å søke opp vilt, lose viltet eller på annen måte jobbe i avstand fra fører er en situasjon som hunden er tilvendt og trent til over tid. Dette er egenskaper som gjennom bruksprøver og avl er godt nedarvet og er noen av jakthundenes viktigste egenskaper. Hunden er opptatt av å utføre den oppgaven den er gitt og trent til, og den opplever ikke utrygghet i slike situasjoner.

Vi har lange tradisjoner for bruk av løs hund til jakt innenfor en rekke ulike jaktformer. I tillegg brukes løs hund også i sammenheng med skadefelling av store rovdyr. Også i sammenheng med ettersøk er det viktig å kunne slippe ettersøkshunden løs når forholdene tilsier det.

Jakt med løs hund omfatter alt fra jakt på elg, hjort og rådyr til eksempelvis hare, rev, mink og jakt på rugde og hønsefugler. Under disse jaktformene varierer avstanden og tiden hunden er alene. Ved bruk av løs hund ved jakt vil hunden benytte seg av nesen for å finne viltet, noe som gir en naturlig avstand mellom vilt og hund. Denne avstanden gjør at både hunden og viltet opplever at de har en form for kontroll over situasjonen.

Hund i viltloven – behov for nye grep

Eget kapittel i viltloven

Dagens viltlov mangler en generell, overordnet bestemmelse som sier noe om samfunnsnyttene og viktigheten av jakthunden. Bestemmelsene i dagens lov er i hovedsak avgrenset til hva som ikke er lov med utgangspunkt i bruk av løs, på drevet halsende hund, samt hjemmel til å fastsette forskrift for å regulere bruk av løs, på drevet halsende hund nærmere for andre viltarter enn de som nevnes konkret i loven. Vi mener det må på plass et eget kapittel i viltloven som omhandler bruk av hund til jakt. Her bør det gis hovedregler og det bør ligge hjemler for å gi mer detaljerte regler i forskrift.

Åpne for bruk av hund til all jakt

I dagens viltlov er det få bestemmelser om jakthund. Hovedregelen i § 23 er et generelt forbud mot bruk av løs, på drevet halsende hund. Det er gjort unntak for jakt på hare, rødrev og gaupe, samt hjemmel til å regulere bruk av løs, på drevet halsende hund for andre viltarter enn de som nevnes konkret i loven i forskrifts form. I utøvelsesforskriften § 22 er det også åpnet for bruk av løs, på drevet halsende hund på hjort og rådyr.

Løs på drevet, halsende hund er en beskrivelse av hvordan hunden jobber som går på tvers av raser og grupper. En løs på drevet halsende hund jobber på sporet etter vilt og loser i sporet. Dette gjør at viltet alltid har kontroll på hvor hunden er. Selv om viltet forflytter seg, er dette ikke en fluktreaksjon, men et forsøk på å prøve å lure seg vekk fra hunden. Viltet kan ofte stoppe opp og gå tilbake i sine egne spor. Dette vil forvirre hunden, noe som fører til at hunden ikke kommer nært innpå viltet den forfølger, og hunden gir som oftest opp etter noe tid.

Forbudet mot bruken av løs, på drevet halsende hund har vært med siden jaktloven av 1899, da den frie jakten og fangsten var en trussel mot flere norske viltarter. I dag har man flere ulike jakthundraser som jakter på ulike måter sammenlignet med den gangen, og vi har en helt annen forvaltning av de ville artene våre. En ny viltlov må derfor forholde seg til endringer i bruk av hunder med ulike jaktegenskaper. I dag er det mer vanlig å benytte kortbeinte drivende hunder på elgjakt. Alle som har søkt om tillatelse for slik bruk av har fått innvilget søknaden, noe som taler for at det er hensiktsmessig å endre bestemmelsene om bruk av drivende hunder. Dette taler helt klart for at man ikke bør videreføre begrepet løs, på drevet halsende hund i ny viltlov.

Dagens forbudsbestemmelse bør i stedet speilvendes slik at viltloven får et eget kapittel som tar utgangspunkt i samfunnsnyttene av jakthundene og åpner for generell bruk av hund til jakt og ettersøk. For svært mange jaktformer er hunden en vesentlig del av jaktutøvelsen og bidrar til å effektivisere jakta. Lovteknisk er det også mer hensiktsmessig å ha en hovedregel som tillater bruk av hund, for heller å innføre en unntakshjemmel som begrenser bruken av løs hund der det foreligger et faglig grunnlag som klart tilsier dette. Da kan man og stille krav til bruk av hund eksempelvis i form av krav om maksimal boghøyde for konkrete viltarter. Bruken blir da bedre tilpasset de aktuelle viltartene, noe som både vil bidra til human jaktutøvelse og gjøre lovlighetskontrollen lettere. En slik tilnærming vil legge til rette for at jakthunden får en helt annen posisjon i lovverket, og vil også bidra til en anerkjennelse av viktigheten av jakt- og ettersøks hunder. Eventuelle begrensninger for bruk av hund bør altså gjøres gjennom forskrift.

Trening og prøving av jakthunder

En generell åpning i viltloven for bruk av hund vil også kunne bidra til å sikre gode treningsmuligheter i tillegg til bruk av løs hund til jakt.

For å få frem gode jakt- og ettersøkshunder kreves det betydelig innsats i form av dressur og målrettet jakttraining. Dette omfatter alt fra grunndressur til dressur som rettes spesielt mot de jaktformer hunden skal benyttes til, fysisk trening samt muligheter til å trene hunden på vilt og i andre sammenhenger. Muligheter for å kunne slippe hunden løs er en viktig del av arbeidet for å få gode jakt og ettersøkshunder. Gode treningsmuligheter er viktig for hundens velferd og muligheten til å bruke sine sanser på en naturlig måte.

Sammen med hundeloven, dyrevelferdsloven og naturmangfoldloven setter viltloven rammene for hold, trening og bruk av jakthunder. Hensynet til velferden til både viltet og hunden står sentralt også for trening av jakthunder. Det er viktig at lovverket gir gode og forutsigbare rammer for trening, prøving og bruk av jakthunder.

Hundeloven ivaretar behovet for trening, prøving og jakt med hund, samt trening og bruk av ettersøkshund, blant annet gjennom unntaket fra sikringsbestemmelsene i § 8 hundeloven der slike aktiviteter ikke omfattes av kommunale vedtak om utvidet båndtvang av hensyn til beitende bufe. Disse bestemmelsene ble videreført da Stortinget behandlet hundeloven våren 2022, nettopp fordi trening, prøving og bruk av jakt- og ettersøkshunder er en ønsket aktivitet. Trening og prøving av jakt- og ettersøkshunder er viktig for å være godt forberedt til å løse oppgavene under jakt og ettersøk.

Trening av jakthunder fordrer grunneiers tillatelse, noe som bidrar til at dette skjer på en god måte. Videre er det et generelt krav at enhver hundeeier skal opptre på en måte som tar hensyn til andre, noe som også gjelder jakthunder.

Også naturmangfoldloven har betydning for trening av hund og jakt med hund. Lovens § 15 første ledd tredje punktum om at unødig jaging av viltlevende dyr skal unngås, setter rammer for bruk av hund. Denne setningen ble tatt inn som et tillegg i naturmangfoldloven i 2014 for å reetablere den rettslige beskyttelsen av viltet som tidligere lå i viltloven § 3. I lovforarbeidene understreker departementet gjennom sine merknader at lovforslaget verken innebar et forbud mot bruk av hund under jakt eller jakthundtrening.² Intensjonen med bestemmelsen var å sikre at hensynet til viltet i ble ivaretatt i sårbare perioder, eksempelvis ved å unngå trening på bjørn på vårsnø. Denne bestemmelsen og begrunnelsen og intensjonen bak, er et eksempel på hvordan hensynet til viltets dyrevelferd blir ivaretatt gjennom bestemmelser om trening og bruk av hund i lovverket.

Dokumentering av hundens egenskaper

Hundene som i dag brukes til jakt har fått sine egenskaper gjennom målrettet avl basert på dokumenterte egenskaper. Dette sikrer sunne, friske og gode jakthunder som også fungerer i det daglige som familiehund.

---

² [Prop.161 L \(2012-2013\) 4.4 \(s. 19 flg.\)](#)

På hundeutstillinger foretas det en helhetlig bedømmelse av hundenes eksteriør, dvs. bygningsmessige trekk, konstruksjon, bevegelsesmønster, kroppskondisjon, pels, generelle sunnhet og, ikke minst, dens gemytt.

Under jaktprøver blir egenskaper som evnen til å finne vilt, opptre rolig og behersket i situasjoner med vilt, samt lydighet testet. Dette medvirker til god helse hos jakthunden, samt at den er tilpasset det miljøet den skal brukes i og har kontroll når de kommer i kontakt med vilt.

God og målrettet avl og dressur vil sammen med erfaringer hunden gjør seg i tidlig alder, gi hunden forutsetninger for et godt og trygt liv der den får brukt sine naturlige instinkt.

Aversjonsdressur

Det er viktig både for NKK og NJFF å forebygge konflikter mellom beitedyr og jakthunder, og aversjonsdressur er et viktig verktøy for å oppnå dette. Selv om aversjonsdressur ikke reguleres av viltloven, er det viktig at unntaket i forskrift om bruk av elektrisk strøm ved trening av hund og mulighetene for å gjennomføre aversjonsdressur med godkjente aversjonsinstruktører som i dag videreføres. Aversjonsdressur bidrar til at trening, prøving og jakt med hund kan foregå også i tiden der bufe går på utmarksbeite etter 20. august, samt til å forebygge konflikter i situasjoner der ettersøkshunden slippes i forbindelse med ettersøk av sykt eller skadet vilt. Grunneiers mulighet for å stille krav om godkjent aversjonsdressur er et viktig premiss for å kunne bruke løs jakthund.

Organisasjonene har derfor en målrettet satsing på å ha gode tilbud om aversjonsdressur til jakthundeiere og andre hundeeiere, og har utarbeidet et opplegg for utdanning og godkjenning av instruktører innenfor rammer satt av Mattilsynet. NJFF samarbeider med flere jakthundforbund/-klubber innunder NKK om aversjonsdressur, og jakthundforbundene/-klubbene benytter NJFFs instruktørregister og opplegg for oppdatering av instruktører.

Erfaringene med aversjonsdressur er gjennomgående gode, og anbefales også for hunder som ikke er jakthunder. Selv om gjennomført aversjonsdressur ikke innebærer en garanti for at hunden ikke vil jage bufe eller klovvilt, gir det hundeeier en viss trygghet. Det nedlegges en betydelig dugnadsbasert innsats årlig gjennom lokale tilbud om aversjonsdressur for å forebygge konflikter mellom beitende bufe/tamrein og jakthunder. Sammen med god dialog med beitebrukernes organisasjoner, har aversjonsdressur bidratt til at dette fungerer godt, og at grunneiere tillater trening, prøving og jakt med hund på sine arealer. Videre bidrar tilbudene om aversjonsdressur til at alle hundeeiere får en forståelse av at alle hunder kan ha en lyst til å jage, sammen med informasjon om båndtvangsregler og viktigheten av å overholde disse bestemmelsene. Aversjonsdressur er derfor en viktig del for å ivareta dyrevelferd både for hunder og andre dyr.

Årlig gjennomfører ca. 4000 hunder aversjonsdressur. De fleste testes for første gang, men det er også en del som blir retestet. Førstegangstesten består av minimum to møter med bufe eller tamrein med 14 dagers mellomrom. Dette for å sikre at hunden har erfart og lært fra den første gangen og velger å ikke jage neste gang den kommer i en lignende situasjon. En hund som ikke jager bufe eller tamrein under aversjonsdressur får ikke strøm. Når en hund får strøm skjer dette gjennom et strømhalsbånd, som gir et elektrisk støt. De aller fleste hunder reager på støtet i det støtet kommer,

men har normal adferd med en gang støtet er over. Mange velger også å teste hunden med et par års mellomrom for å forsikre seg at hunden ikke har utviklet en interesse for å jage bufe eller tamrein.

Oslo 22.12.2022
Norsk Kennel Klub

Hvalstad 22.12.2022
Norges Jeger- og Fiskerforbund